

Orkest van de Achttiende Eeuw

Geadviseerd subsidiebedrag: **€ 0**

Gevraagd subsidiebedrag: € 450.000

Over de instelling

Vereniging van Maatschapsleden van Het Orkest van de Achttiende Eeuw, podiumkunsten, muziekensembles en koren, Amsterdam

De Vereniging van Maatschapsleden van Het Orkest van de Achttiende Eeuw (hierna: Orkest van de Achttiende Eeuw) is een ensemble dat zich richt op het uitvoeren van muziek uit de achttiende en de eerste helft van de negentiende eeuw vanuit een historische uitvoeringspraktijk. Hiervoor hanteert het ensemble vier verschillende instrumentaria op verschillende toonhoogten. Het ensemble is gevestigd in Amsterdam. De vereniging kent een bestuursmodel waarbij de leden van de vereniging overeenkomen met de leden van de maatschap; leden van het orkest gaan bij toetreding tot het orkest een maatschapsovereenkomst aan. Algemeen directeur is Sieuwert Verster.

Subsidieadvies

De aanvraag voldoet aan de eisen als bedoeld in artikel 3.17 van de Regeling op het specifiek cultuurbeleid.

De Raad voor Cultuur oordeelt positief over de artistieke kwaliteit van het Orkest van de Achttiende eeuw. Echter, na zorgvuldige weging van de aanvragen binnen dezelfde categorie adviseert de Raad voor Cultuur het Orkest van de Achttiende eeuw geen subsidie toe te kennen. De raad verwijst voor een toelichting op de afweging naar de inleiding bij deze categorie.

Het Orkest van de Achttiende Eeuw beschikt over een grote mate van vakmanschap en een eigen signatuur. Het ensemble vormt een bewonderenswaardige eenheid en zijn sterke punten komen extra naar voren in de samenwerking met koren. De raad erkent in het bijzonder de artistieke waarde van de intensieve samenwerking tussen het orkest en Cappella Amsterdam.

Vernieuwing vindt bij het orkest vooral plaats in een incidentele uitbreiding van het repertoire met composities van onbekende componisten of door het spelen van nieuwe composities met historische instrumenten.

De raad oordeelt positief over de transparante en gelijkwaardige manier van belonen vanuit de maatschap. Wel mist hij een reflectie op het beloningsbeleid.

De educatieve activiteiten van het orkest zijn nog weinig uitgekristalliseerd en summier uitgewerkt in de aanvraag. De activiteiten op het gebied van participatie hebben potentie maar ook hier ontbreken enkele toelichtingen.

Het orkest spreidt zijn concerten in voldoende mate over het land en vindt voldoende aansluiting bij het profiel van zijn stedelijke cultuurregio.

Het orkest zegt de drie codes toe te passen maar de raad is kritisch over het trage tempo waarmee stappen op het gebied van de codes bij het orkest gezet worden.

Beoordeling

Artistieke/inhoudelijke kwaliteit van de kernactiviteiten

Het Orkest van de Achttiende Eeuw werd in 1981 opgericht op initiatief van dirigent Frans Brügggen vanuit de behoefte aan een authentiek orkest dat zich in de uitvoeringspraktijk baseert op historische bronnen en bijbehorend instrumentarium. Sindsdien geeft het orkest vanuit deze gedachte zo'n veertig concerten per jaar, waarvan ten minste de helft in Nederland.

De muzikale interpretaties van het Orkest van de Achttiende Eeuw zijn geworteld in het onderzoek naar de historische uitvoeringspraktijk ten tijde van de oprichting van het orkest, waarbij het orkest zich ten doel stelt repertoire uit de periode 1700 tot 1850 zo waarheidsgetrouw mogelijk uit te voeren. De raad waardeert deze ambitie, maar uit de aanvraag blijkt niet of interpretaties worden aangepast op basis van nieuwe inzichten uit onderzoeken.

De raad constateert dat het Orkest van de Achttiende Eeuw een goede reputatie heeft en veel waardering krijgt in zowel binnen- als buitenland. Het orkest beschikt over een grote mate van vakmanschap en een eigen signatuur. Het orkest heeft ook zonder Frans Brügggen zijn goede reputatie en hoge uitvoeringskwaliteit weten te behouden. Het ensemble vormt een bewonderenswaardige eenheid. Zijn sterke punten komen onder andere naar voren in de samenwerking met koren.

De raad erkent de artistieke waarde van de intensieve samenwerking tussen het Orkest van de Achttiende Eeuw en Cappella Amsterdam. De raad ziet kansen voor het orkest om een nog bredere waaier van samenwerkingen aan te gaan.

De raad vindt het positief dat het Orkest van de Achttiende Eeuw zich als ensemble ontwikkelt door ook geregeld programma's uit te voeren zonder dirigent, maar onder leiding van een solist of concertmeester. De raad ziet kansen voor het ensemble om zich vanuit een zelfkritische houding nog

verder uit te dagen tot een grotere creativiteit op het gebied van programmering, presentatievorm en samenwerkingen, met behoud van eigenheid.

Vernieuwing

De raad waardeert de ambitie van het Orkest van de Achttiende Eeuw om meer werken te spelen van componisten die het eerder links liet liggen, naar eigen zeggen omdat Frans Brüggen daar minder affiniteit mee had of zichzelf daarvoor niet de aangewezen interpret vond. De raad constateert tegelijkertijd dat veel van de genoemde componisten en werken regelmatig bij andere ensembles en orkesten terugkomen, ook vanuit een historische benadering. Het orkest is daarmee binnen het Nederlandse speelveld niet vernieuwend.

De raad ziet wel kansen voor het Orkest van de Achttiende Eeuw om zich bij de uitbreiding van zijn repertoire juist te richten op aanbod dat nog weinig plaats heeft in het muziekbestel als geheel. Het uitvoeren van werk van achttiende-eeuwse Poolse componisten is hier in het plan een mooi voorbeeld van.

Ook de incidentele uitstapjes van het orkest richting nieuwe composities, bijvoorbeeld door op het Holland Festival een nieuw werk van Louis Andriessen uit te voeren, ziet de raad als een mooie manier voor het orkest om zichzelf uit te dagen en daarmee de muziekpraktijk te vernieuwen.

De raad signaleert bij het Orkest van de Achttiende Eeuw op basis van het ingediende plan verder geen vernieuwingen in presentatievorm, locaties, samenwerkingen of publieksbenadering.

Op het gebied van talentontwikkeling ontplooit het Orkest van de Achttiende Eeuw jaarlijks een samenwerking met het conservatorium van Den Haag volgens het meester-gezel principe, onder de noemer 'Side by Side'. De raad vindt het positief dat een aantal jonge talenten die het orkest heeft ontmoet tijdens deze talentontwikkelingsprojecten inmiddels is doorgestroomd naar de vaste kern van het Orkest van de Achttiende Eeuw.

Daarnaast werkt het orkest samen met jonge talenten door ze te begeleiden bij concoursen en in een tweejaarlijkse operaproductie, waarbij pas afgestudeerde musici worden aangesteld als understudies en assistent-dirigent.

Eerlijke beloning en gezonde bedrijfsvoering

De structuur van de Vereniging van Maatschapsleden van het Orkest van de Achttiende Eeuw wijkt af van de meest gebruikelijke samenwerkingsvormen binnen de muziekcultuur. De raad is positief over de transparante en

gelijkwaardige manier van belonen van de musici vanuit de maatschap. Hij mist in het plan wel een reflectie op het beloningsbeleid en op de wijze waarop *fair pay* wordt gegarandeerd.

Het Orkest van de Achttiende Eeuw had in 2018 een hoge liquiditeit en solvabiliteit en een betrekkelijk hoog weerstandsvermogen. Voor 2021 en 2024 zijn geen grote veranderingen in baten- of lastenposten begroot.

De raad constateert dat het Orkest van de Achttiende Eeuw in de aanvraag geen risico's of strategie bij tegenvallende inkomsten benoemt.

Bevordering van educatie en participatie (inclusief publieksbenadering)

Het Orkest van de Achttiende Eeuw heeft de laatste jaren weinig educatieve activiteiten ondernomen. Het orkest heeft zich vooral gericht op talentontwikkeling door zich te richten op conservatoriumstudenten en pas afgestudeerden. De raad waardeert het voornemen van het Orkest van de Achttiende Eeuw om de schoolvoorstellingen met Cappella Amsterdam te hervatten. Deze voorstellingen zijn echter nog niet uitgewerkt in de aanvraag. Ook wordt niet benoemd of er een educatiemedewerker betrokken wordt bij de ontwikkeling van de educatieve activiteiten.

Ook voor het overige zijn de educatieve activiteiten nog weinig uitgekristalliseerd en summier uitgewerkt in de aanvraag. Het orkest geeft aan zijn kennis en expertise te willen delen met een jonge generatie en met doelgroepen van alle leeftijden die het orkest nu nog niet bezoeken. Het wil daarvoor het Leerorkest benaderen en is in gesprek met twee poptempels. Dit wordt echter niet nader toegelicht. Wel houdt het orkest zich bezig met educatie van bestaand publiek door behalve concertinleidingen te geven ook videopresentaties door een musicoloog online te publiceren.

Op het gebied van participatie organiseert het Orkest van de Achttiende Eeuw meeziingsessies. De raad ziet de potentie van deze activiteit maar had ook deze graag nader toegelicht gezien in de aanvraag.

Het Orkest van de Achttiende Eeuw toont zich maatschappelijk betrokken door op te treden in onder andere asielzoekerscentra. Het orkest geeft aan dat het hier een trouw publiek heeft gevonden, waarvan een deel zich ook regelmatig inzet als vrijwilliger bij het orkest. Een toelichting op de activiteiten die het orkest nu en in de toekomst in asielzoekerscentra en gevangenis organisaties organiseert, ontbreekt echter.

De doelgroepen die het Orkest van de Achttiende Eeuw beoogt te bereiken staan in de aanvraag niet beschreven. Onduidelijk is welk publiek het orkest precies probeert te bereiken, of het orkest hierbij aan doelgroepsegmentatie

doet en met welke programma's het welk publiek wil bereiken. De raad ziet kansen voor het orkest in het vergroten van zijn publieksbereik door zijn marketingstrategie verder te ontwikkelen.

Geografische spreiding

Het Orkest van de Achttiende Eeuw spreidt zijn concerten in voldoende mate over het land. Het overgrote deel van de concerten vindt plaats buiten de standplaats, en ongeveer twee op de vijf concerten vindt plaats in het buitenland.

Het profiel van het Orkest van de Achttiende eeuw sluit aan bij de thema's uit het regioprofiel van de Metropoolregio Amsterdam. Het orkest heeft een belangrijke landelijke en lokale rol in deze regio, en gaat samenwerkingen en verbindingen aan met diverse partners in de stedelijke regio, zoals de Cello Biënnale Amsterdam, het Conservatorium Amsterdam, Holland Festival, Cappella Amsterdam, De Nationale Opera, en concert- en theaterzalen zoals het Muziekgebouw aan 't IJ, het Koninklijk Concertgebouw en de Westzijderkerk (Bullekerk) te Zaandam. Ook treedt het orkest op in asielzoekerscentra en gevangenissen binnen de stedelijke cultuurregio.

Toepassing Fair Practice Code

Voor het Orkest van de Achttiende Eeuw is een 'code van fatsoen' in de honorering van musici vanaf de oprichting een speerpunt geweest. De achterliggende principes van de huidige Fair Practice Code zijn daarom op natuurlijke wijze onderdeel van het DNA van de organisatie, betoogt de organisatie. Het orkest onderschrijft de vijf waarden uit de code maar erkent ook dat er ruimte is voor verbetering. Het noemt daarbij alleen dat er pensioenvoorzieningen nodig zijn voor de jongere musici. De raad constateert dat het orkest niet aangeeft hoe eerlijke betaling en goede werkomstandigheden worden gegarandeerd en wat hierin nog aan verbetering nodig is.

Toepassing Governance Code Cultuur

Het Orkest van de Achttiende Eeuw zegt de Governance Code Cultuur toe te passen. Zo wordt het rooster van aftreden op de website gepubliceerd en is een van de bestuursleden aangewezen als vertrouwenspersoon. Dit laatste vindt de raad een vreemde keuze; hij wijst erop dat een vertrouwenspersoon idealiter een onafhankelijke positie heeft ten opzichte van het bestuur. Toepassing van de overige aspecten van de code, zoals een jaarlijkse zelfevaluatie van het bestuur, wordt niet toegelicht. Het orkest heeft naar eigen zeggen geen discrepanties gevonden tussen de code en de eigen werkwijze.

Toepassing Code Diversiteit en Inclusie

Het Orkest van de Achttiende Eeuw onderschrijft de Code Diversiteit en Inclusie en is zich ervan bewust dat het hier nog een groot aantal stappen te zetten heeft. Het orkest heeft recent een commissie ingesteld om te onderzoeken welke stappen nodig zijn. De raad waardeert dit, alsook de eerlijke reflectie van het orkest, maar constateert dat het ontwikkelen van een visie op een divers en inclusief beleid bij het orkest zich nog in een startfase bevindt. De raad is kritisch over de snelheid waarmee stappen op het gebied van de code bij het orkest gezet worden.